

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	25 Ionawr 2024
Aelod / Swyddog Arweiniol	Gill German (Aelod Arweiniol Plant a Phobl Ifanc)
Pennaeth Gwasanaeth	Geraint Davies (Pennaeth Addysg)
Awdur yr adroddiad	Wayne Wheatley Gwaith Cymdeithasol Addysg
Teitl	Hyrwyddo Presenoldeb Ysgol ac Ymgysylltiad mewn Addysg

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad yn cyflwyno'r sefyllfa bresennol o ran presenoldeb ysgol ac ymgysylltiad mewn addysg a'r ymateb i ymdrin â materion pan fo pryder ar lefel disgybl unigol yn Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Darparu gwybodaeth ac egluro'r mesurau i gefnogi disgyblion diamddiffyn i ail-ymgysylltu gyda'u haddysg a dyfnhau dealltwriaeth o'r cyd-destun rhanbarthol a chenedlaethol wrth ymdrin â'r lefel gyfredol o bryder yn genedlaethol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Gwahoddir y pwyllgor Craffu i drafod manylion yr adroddiad hwn ac i adnabod unrhyw faterion a godwyd sydd angen eglurhad neu archwilio pellach yn y dyfodol.

4. Manylion yr adroddiad

Cyd-destun

- 4.1 Roedd cyfraddau presenoldeb ysgolion ym mlwyddyn ysgol 2018/19 cyn y pandemig ar gyfer ysgolion cynradd yn 94.8% ac ysgolion uwchradd yn 93.7%.

- 4.2 Mae ystadegau Llywodraeth Cymru ar gyfer Medi 2022 i Fehefin 2023 yn dangos fod y gostyngiad mewn presenoldeb dros y tair blynedd ddiwethaf ar draws awdurdodau Cymru yn sylweddol gyda chyfartaledd cyffredinol ar draws awdurdodau yn 88.9% rhwng y cynradd a'r uwchradd.
- 4.3 Mae [Jeremy Miles AS](#) hefyd wedi cyhoeddi cynlluniau yn ddiweddar i ddod â Chymru yn unol â Lloegr ble mae absenoldeb cyson yn cael ei ddiffinio fel colli 10% o sesiynau hanner diwrnod (30 sesiwn) yn hytrach na'r gyfradd absenoldeb gyfredol o 20% o absenoldeb cyson sy'n gyfwerth â 60 sesiwn hanner diwrnod y flwyddyn.
- 4.4 Mae Sir Ddinbych wedi cael cyllid ychwanegol gan LIC trwy'r Grant Addysg Awdurdod Lleol i ymdrin a chefnogi addysg ac ysgolion. Rydym yn datblygu cysylltiadau cymunedol cydlynol mewn awdurdodau i ymdrin â'r duedd gyfredol hon a chanolbwyntio ar berthyn cymunedol a mynediad at wasanaethau sy'n sicrhau fod plant yn defnyddio eu hawl i addysg ond hefyd yn cael gwasanaethau sy'n ehangach na dim ond addysg yn unig.
- 4.5 Mae'r canllawiau a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan LIC yn nodi'r canolbwynt hwn o fewn ei deitl [Perthyn, Ymgysylltu a Chyfranogi](#).
- 4.6 Mae'r termau cymuned a pherthyn yn ganolog i sefyllfa'r llywodraeth a'r ALI ar fynd i'r afael â'r lefelau isel o ail-ymgysylltu disgyblion yn ôl i addysg.
- 4.7 Mae'r "termau" uchod nawr yn gyrru'r canllawiau LIC a gyhoeddwyd yn ddiweddar i ymdrin â phwysigrwydd hyrwyddo presenoldeb a'r gwahaniaeth y gall hyn ei wneud i ganlyniadau a chyfleoedd plant y tu hwnt i'w haddysg statudol.
- 4.8 Bydd y canllawiau hyn yn ffurfio rhan o'r gweithdrefnau presenoldeb presennol ar gyfer ysgolion yn Sir Ddinbych, gan adlewyrchu, ble fo angen, y themâu allweddol a'r disgwyliadau o ran camau gweithredu gan awdurdodau lleol.
- 4.9 Mae Adran Addysg Sir Ddinbych yn darparu Polisi Presenoldeb enghreifftiol i ysgolion sy'n sicrhau cydymffurfiaeth, rheolaeth effeithiol a chefnogaeth. Mae'r polisi yn **Atodiad 1** gyda chrynodeb o gyd-destun yn **Atodiad 2**.

Gweledigaeth a Chwmpas

Nid oes un ateb, un grŵp neu un gwasanaeth y gall ymdrin â'r mater hwn.

- 4.10 Rhaid i'r ALI edrych ar sut rydym yn defnyddio'r diwygiadau diweddar yn y cwrwllwm cenedlaethol, Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thriwlynys Addysg 2018, a'r adnoddau a'r cysylltiadau o fewn yr awdurdod ond hefyd o fewn ei sector busnes a masnach i gynnig cysylltiadau ehangach a chysylltiedig i ehangu cyfleoedd i'n plant yn Sir Ddinbych.
- 4.11 Mae cwmpas yr uchod yn ymdrin â nifer o faterion mae plant yn delio â nhw yn ddyddiol, apathi, digalondid ac yn fwy pryderus, iechyd meddwl a lles sydd wedi cynyddu'n sylweddol ers y pandemig. Mae gan y rhan fwyaf os nad bob atgyfeiriad gan ysgolion i'r Gwasanaeth Lles Addysg thema sy'n ailadrodd o'r materion uchod a'r cwestiwn i'w ateb yw sut y gallwn newid y dirwedd hon gyda'n gilydd a chynnig cyfle a gweledigaeth pendant.

Datganiad Sefyllfa

- 4.12 Yn bresennol mae perfformiad cyffredinol Sir Ddinbych yn 90.1%, y cyfartaledd ar draws Cymru o Fedi i Dachwedd 2023 yw 91.3%. Mae dadansoddiad manylach o'n sefyllfa bresennol o ran Presenoldeb a chefnogaeth gyfredol ar gael yn **Atodiad 3**.

Arfer Da

- 4.13 Mae dull ysgol gyfan yn gyffredin ar draws ysgolion Sir Ddinbych ble gall yr holl staff beth bynnag fo'u swyddogaeth wneud gwahaniaeth i blentyn mewn ysgol sy'n gosod y plentyn yn ganolog i'r holl waith sydd â diddordeb cyffredin o ddysgu, gofal a lles. Mae gan ysgolion dimau bugeiliol a staff cefnogi yn gweithio gyda disgyblion i wella canlyniadau dysgu ond hefyd deall gofal ein dysgwyr diamddiffyn sydd â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod, materion teuluol cymhleth, tlodi, anfantais a nifer cynyddol o broblemau iechyd meddwl, gorbryder ac ymddieithrio.
- 4.14 Mae cyfres o ganllawiau wedi eu creu i gefnogi ysgolion a theuluoedd i ddeall y disgwyliadau o ran presenoldeb da a hefyd i roi eglurder trwy gyfres o gwestiynau cyffredin. Mae enghreifftiau o'r rhain yn **Atodiadau 4, 5 a 6**.

Rhybuddion Cosb Benodedig

Mae cod ymddygiad rhybudd cosb benodedig yn Sir Ddinbych yn galluogi'r awdurdod i gyhoeddi llythyrau rhybudd i riant yn seiliedig ar dystiolaeth presenoldeb ysgol disgybl. Mae hwn yn hysbysiad cynnar i'r rhiant ar ôl cyswllt rheolaidd gan yr ysgol fod presenoldeb gwael yn bryder parhaus. Gall rhieni gael dirwy pan nad oes ymateb i'r rhybuddion hyn o fewn cyfnod rhesymol.

Cymerir y mesurau hyn fel dewis olaf ac mewn achosion eithriadol yn unig pan fo'r holl ymdrechion i ymgysylltu â rhiant wedi methu gan yr ysgol, mae hyn yn unol â'r canllawiau cyfredol gan LIC a'r datganiad gan Jeremy Miles, Gweinidog y Gymraeg ac Addysg.

Cymerir camau hefyd pan nad yw dirwyon yn cael eu talu ac yn yr amgylchiadau hyn (43 diwrnod) mae adroddiad a ysgrifennir gan y swyddog lles addysg yn cael ei gyfeirio at y gwasanaethau cyfreithiol.

Mae'r mater yn mynd yn ôl i'r drosedd wreiddiol sef **“mae rhiant yn euog o drosedd os yw eu plentyn o oedran ysgol gorfodol, sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol, yn methu â mynychu'n rheolaidd** - Adran 444 (1) Deddf Addysg 1996.

Rhybuddion Cosb Benodedig	Blwyddyn Ysgol	Rhybudd a gyflwynwyd	Dirwyon a Gyflwynwyd
	2021 /2022	42	7
	2022/2023	234	22
Blwyddyn Ysgol Gyfredol	2023/2024	103	5

Gweler **Atodiad 7** i gael mwy o wybodaeth am gwestiynau cyffredin am y broses Rhybudd Cosb Benodedig.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1 Mae'r maes gwaith hwn yn cyfrannu at wneud sir Ddinbych yn lle ble mae pobl ifanc eisiau byw a gweithio a chyda'r sgiliau i wneud hynny. Mae hefyd yn cyfrannu at wneud Sir Ddinbych yn rywle y gall pobl ifanc ffynnu a chael y cychwyn gorau mewn bywyd beth bynnag fo'r problemau neu heriau maent yn eu hwynebu.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Yn bresennol mae'r awdurdod lleol (ALI) yn cael eu cefnogi gan grantiau allanol i ymdrin â'r lefel gyfredol o bryder yn genedlaethol ac yn lleol ynglŷn ag effaith presenoldeb gwael a'r cynnydd i adennill a rhagori ar y lefelau a gyrhaeddwyd yn 2018/19.

6.2 Pe byddai'r arian yn gostwng yn y setliad gan LIC yn 2024/25 byddai angen cynnal adolygiad i edrych ar gyfeiriad strategol y sir yn ymwneud â buddsoddiad yn y dyfodol i gefnogi'r maes blaenoriaeth uchel hwn. Mae gan Sir Ddinbych ddealltwriaeth glir mai blaenoriaeth gyfredol LIC gan y Gweinidog Addysg yw ymgysylltu â dysgwyr.

6.3 Bydd arolygiadau o'n hysgolion gan Estyn yn blaenoriaethu'r maes hwn o berfformiad yn seiliedig ar fuddsoddi grantiau a sut mae ysgolion yn ymdrin â'r maes gwaith hwn. Bydd perfformiad yr awdurdod i ddatblygu cyfle i bobl ifanc yn Sir Ddinbych yn cael ei graffu ar draws nifer o wasanaethau.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1 Nid oes angen gwneud penderfyniad na chynnig ar gyfer newid ac felly nid oes angen Asesiad o Effaith ar Les.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Bu i drafodaethau gyda phenaethiaid yn ddiweddar (Tachwedd 2023) drafod y sefyllfa bresennol ac amlygu canllawiau LIC diweddar "Perthyn, Ymgysylltu a Chyfranogi". Roedd cydnabyddiaeth fod rhaid i ysgolion edrych ar sut maent yn gweithio gyda theuluoedd gan ganolbwyntio ar ddull ysgol gyfan sy'n cynllunio, cefnogi ac integreiddio gofal disgyblion i gynnal a gwella ymgysylltiad ag addysg.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Gweler Adran 6

10. Beth yw'r risgiau ac a oes unrhyw beth y gallwn ni ei wneud i'w lleihau?

10.1 Bydd y risgiau o beidio â chyflawni nod strategol LIC a'r ALI o bosib yn gweld nifer is o blant yn mynd i'r ysgol yn rheolaidd yn Sir Ddinbych gan effeithio ar eu canlyniadau a'u dyfodol.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Deddf Addysg 1996 - Adran 444

11.2 Caiff pwerau'r Pwyllgor Craffu mewn perthynas â'r mater hwn eu nodi yn Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7 o Gyfansoddiad y Cyngor.